

21. Висновок № 190 на заяву України про вступ до Ради Європи: ухвалений Парламентською Асамблеєю Ради Європи 26 вересня 1995 р. // Права людини в Україні. Вип. 21. – К., 1998. – С. 182 – 186.
22. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 20. – Ст. 99.
23. Про ратифікацію Протоколу № 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари: Закон України від 22 лютого 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 13. – Ст. 111.
24. Про внесення змін до Кримінального, Кримінально-процесуального та Виправно-трудоного кодексів України: Закон України від 22 лютого 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 17. – Ст. 123
25. Резолюції (90) 6 щодо Часткової Угоди про Європейську Комісію «За демократію через право»: прийнята Комітетом Міністрів 10 травня 1990 року // Інфодиск: Законодавство України. Версія 8.0.0. – Березень 2010 р.
26. Про приєднання України до Часткової угоди «За демократію через право»: Закон України від 22 листопада 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 5. – Ст. 31.
27. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Навч. посіб. / В.Ф.Годованець. – К.: МАУП, 2005. – 360 с.

НОРМАТИВНА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ У РАМКАХ РАДИ ЄВРОПИ

Діп І.Ю.

*кандидат юридичних наук,
доцент факультету міжнародних економічних відносин, УжНУ*

Палінчак М.М.

*доктор політичних наук,
професор факультету міжнародних економічних відносин, УжНУ*

Новак О.О.

студент юридичного факультету, УжНУ

Вступ і постановка проблеми. Нормативна система захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи є невід'єм-

ною складовою єдиної цілісної системи захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи. Основний захист прав людини має здійснюватися на національному рівні. Тому пріоритет стосунків України із Радою Європи становить реформування національної правової системи, в першу чергу системи захисту прав людини. З метою вдосконалення захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи, розвитку громадянського суспільства в Україні, утвердження прав людини, створення передумов для зменшення числа заяв до Європейського суду з прав людини проти України. Доцільно більше вивчати практику захисту прав людини в рамках Ради Європи та використовувати практику Європейського суду з прав людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нормативну систему захисту прав людини в Україні досліджувало багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед них: Д.М. Белов, В.П. Колісник, О.Л. Копиленко, В.О. Нікітюк, Л.І. Рябошапко, М.М. Товт та інші. Зарубіжні - К.Екштайна, Ф. Ермакору, Ф. Капоторті, Г.К. Шеу та інші.

Метою роботи є проаналізувати нормативну систему захисту прав людини в рамках Ради Європи за внутрішнім і міжнародним правом.

Результати дослідження. Нормативна система захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи – це система норм та принципів внутрішньодержавного права України, прийнятих у відповідності до рекомендацій органів Ради Європи, а також відповідно до зобов'язань України перед Радою Європи, міжнародних договорів та інших актів органів Ради Європи, як обов'язкового, так і рекомендаційного характеру, судової прецедентної практика Європейського Суду з прав людини, що спрямовані на забезпечення належної реалізації, запобігання порушенню і відновлення порушених громадянських прав людини в Україні.

У юридичній науці немає чіткого визначення поняття «нормативна система захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом». На нашу думку, дане поняття можна визначити наступним чином: нормативна система захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом – це система норм та принципів внутрішньодержавного права України, прийнятих у відповідності до рекомендацій органів Ради Європи, а також відповідно до зобов'язань України перед Радою Європи, що спрямовані на забезпечення належної реалізації, запобігання порушенню і відновлення порушених громадянських прав людини в Україні.

Доречною є думка Б. Тарасюка, який зазначає, що основний захист прав людини має здійснюватися на національному рівні. Саме тому пріо-

ритет наших стосунків із Радою Європи становить реформування національної правової системи, в першу чергу захисту прав людини [1, с. 4]. Це обумовлює важливу увагу у даному дослідженні процесу реформування національної правової системи захисту прав людини в Україні.

Нормативна система захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом складається із наступних елементів, які визначені за окремими різновидами громадянських прав людини:

1. Нормативна система захисту права на життя в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

2. Нормативна система захисту права на честь і гідність в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

3. Нормативна система захисту права на свободу та особисту недоторканність в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

4. Нормативна система захисту права на недоторканність житла в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

5. Нормативна система захисту права на свободу віросповідання в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

6. Нормативна система захисту права на свободу пересування в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

7. Нормативна система захисту права на невтручання в особисте та сімейне життя в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

8. Нормативна система захисту права на таємницю кореспонденції в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

9. Нормативна система захисту права на використання рідної мови в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

10. Нормативна система захисту права на національне ім'я в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

11. Нормативна система захисту права на недопущення примусової асиміляції в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

12. Нормативна система захисту права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом.

Серед виконаних Україною зобов'язань перед Радою Європи – приєднання до наступних міжнародно-правових документів:

- Європейська конвенція про інформацію щодо іноземного законодавства та Додатковий протокол до неї (Закон України про

- приєднання від 14 липня 1993 року, дата набуття чинності для України – 14 вересня 1994 року);
- Європейська рамкова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами та органами влади (Закон України про приєднання від 14 липня 1993 року, дата набуття чинності для України – 22 грудня 1993 року);
  - Європейська культурна конвенція (Закон України про приєднання від 24 лютого 1994 року, дата набуття чинності для України – 13 червня 1994 року);
  - Європейська конвенція про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками (Закон України про приєднання під 22 вересня 1995 року, дата набуття чинності для України – 29 грудня 1995 року);
  - Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах (Закон України про приєднання від 22 вересня 1995 року, дата набуття чинності для України – 29 грудня 1995 року);
  - Часткова угода про Європейську Комісію «За демократію через право» (Закон України про приєднання від 22 листопада 1996 року);
  - Часткова відкрита угода Ради Європи щодо запобігання, захисту та надання допомоги у разі великих природних та технологічних катастроф (Указ Президента України від 15 січня 1997 року № 24/97);
  - Спільна конвенція Ради Європи та ЮНЕСКО з визнання професійної підготовки у сфері вищої освіти в європейському регіоні (дата підписання – 11 квітня 1997 року);
  - Додатковий та Другий додатковий протоколи до Європейської конвенції про запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (дата підписання – 26 січня 1998 року);
  - Шостий протокол до Генеральної угоди про привілеї та імунітети Ради Європи (дата підписання – 3 листопада 1998 року);
  - Протокол № 2 до Європейської рамкової конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами та органами влади (дата підписання – 3 листопада 1998 року).
- Відповідно до Висновку № 190 (1995) щодо заявки України на вступ до Ради Європи, Україна стала учасником таких договорів:
- Європейська конвенція про передачу засуджених осіб (Закон України про приєднання від 22 вересня 1995 року, дата набуття чинності для України – 1 січня 1996 року);

- Статут Ради Європи (Закон України про приєднання від 31 жовтня 1995 року, дата набуття чинності для України – 9 листопада 1995 року);
- Рамкова конвенція про захист національних меншин (дата підписання – 15 вересня 1995 року, Закон України про ратифікацію від 9 грудня 2002 року, дата депонування – 26 січня 1998 року, дата набуття чинності для України – 1 травня 1998 року);
- Європейська конвенція з прав людини та Протоколи №№ 2, 11 до неї (дата підписання – 9 листопада 1995 року, Закон України про ратифікацію від 17 липня 1997 року, дата набуття чинності для України (окрім Протоколу №11, який набув чинності 1 листопада 1998 року) – 11 вересня 1997 року);
- Європейська соціальна хартія (дата підписання – 2 травня 1996 року);
- Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (дата підписання – 2 травня 1996 року);
- Європейська конвенція про запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (дата підписання – 2 травня 1996 року, Закон України про ратифікацію від 24 січня 1997 року, дата набуття чинності для України – 1 вересня 1997 року);
- Генеральна угода про привілеї та імунітети Ради Європи та Протокол до неї (Закон України про приєднання від 1 жовтня 1996 року, дата депонування – 6 листопада 1996 року; дата набуття чинності для України – 6 листопада 1996 року);
- Європейська хартія місцевого самоврядування (дата підписання – 6 листопада 1996 року, Закон України про ратифікацію від 15 липня 1997 року, дата набуття чинності для України – 1 січня 1998 року);
- Протоколи №№ 1, 4 та 7 до Європейської конвенції з прав людини (дата підписання – 19 грудня 1996 року, Закон України про ратифікацію від 17 липня 1997 року, дата набуття чинності для України – 11 вересня 1997 року);
- Протокол № 6 до Європейської конвенції з прав людини (дата підписання – 5 травня 1997 року);
- Європейська конвенція про видачу правопорушників, Додатковий та Другий протоколи до неї (дата підписання – 29 травня 1997 року, Закон України про ратифікацію від 16 січня 1998 року, дата набуття чинності для України – 9 червня 1998 року);
- Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах та Додатковий протокол до неї (дата підписання – 29

травня 1997 року, Закон України про ратифікацію від 16 січня 1998 року, дата набуття чинності для України – 9 червня 1998 року);

- Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом (дата підписання – 29 травня 1997 року, Закон України про ратифікацію від 17 грудня 1997 року, дата набуття чинності для України – 1 травня 1998 року).

Важливим етапом еволюції нормативної системи захисту права на життя в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом стало скасування смертної кари в Україні. У контексті виконання Україною зобов'язань перед Радою Європи Верховна Рада України ратифікувала у лютому 2000 року – Протокол № 6 до Європейської Конвенції з прав людини стосовно скасування смертної кари, а також прийняла Закон України «Про внесення змін до Кримінального, Кримінально-процесуального та Виправно-трудоного кодексів України» від 22 лютого 2000 р., якими скасовувався такий вид покарання, як смертна кара, а вводилося довічне позбавлення волі. Перегляд вироків у справах щодо осіб, засуджених до смертної кари, вироків щодо яких на час набрання чинності цим Законом не було виконано, здійснюється судом, який постановив вирок.

Здійснюючи дослідження проблематики захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи доречно проаналізувати сучасну нормативну систему захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

У юридичній науці немає чіткого визначення поняття «нормативна система захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом». На нашу думку, дане поняття можна визначити наступним чином: нормативна система захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом – це система норм та принципів міжнародних договорів та інших актів органів Ради Європи, як обов'язкового, так і рекомендаційного характеру, судово прецедентна практика Європейського Суду з прав людини, що спрямовані на забезпечення належної реалізації, запобігання порушенню і відновлення порушених громадянських прав людини в Україні.

Нормативна система захисту громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом складається із наступних елементів, які визначені за окремими різновидами громадянських прав людини:

1. Нормативна система захисту права на життя в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

2. Нормативна система захисту права на честь і гідність в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

3. Нормативна система захисту права на свободу та особисту недоторканність в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

4. Нормативна система захисту права на недоторканність житла в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

5. Нормативна система захисту права на свободу віросповідання в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

6. Нормативна система захисту права на свободу пересування в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

7. Нормативна система захисту права на невтручання в особисте та сімейне життя в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

8. Нормативна система захисту права на таємницю кореспонденції в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

9. Нормативна система захисту права на використання рідної мови в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

10. Нормативна система захисту права на національне ім'я в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

11. Нормативна система захисту права на недопущення примусової асиміляції в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

12. Нормативна система захисту права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом.

У рамках Ради Європи було створено унікальну систему захисту прав людини, яка складається з низки правових інструментів та механізмів.

Право Ради Європи становить її Статут і близько 190 європейських конвенцій та угод – багатосторонніх міжнародних договорів, що встановлюють взаємні права та обов'язки держав-членів Ради Європи. Конвенційне право Ради Європи дає змогу замінити більш як 130 000 двосторонніх договорів, уніфікувати та гармонізувати законодавство держав-членів, а також вносити зміни у національне законодавство відповідно до європейських стандартів [2, с. 635].

Чільне місце серед міжнародно-правових актів, що створені у правовій системі Ради Європи посідає Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод від 1950 року, оскільки саме вона започаткувала ефективний механізм захисту прав людини. Ця Конвенція набула чинності 3 вересня 1953 року. Доречною є думка А.Полешка, що найвизначнішим досягненням Ради Європи стало прийняття Європейської Конвенції з прав людини. Конвенція проголосила невід'ємні права та свободи кожної особи і зобов'язала держави гарантувати ці права

кожній особі, що знаходиться під їхньою юрисдикцією. Вона встановила міжнародну систему захисту цих прав [3, с. 36].

Конвенція є невеликим за обсягом документом, що складається з преамбули та 59 статей і поділяється на п'ять розділів.

У преамбулі робиться посилання на те, що Конвенція створюється у відповідності і в продовження Загальної декларації прав людини, а також із бажанням забезпечити загальне та ефективне дотримання прав людини в державах — членах Ради Європи, а саме: «Уряди, які підписали цю Конвенцію, будучи членами Ради Європи, беручи до уваги Загальну декларацію прав людини, проголошену Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року, беручи до уваги, що ця Декларація має на меті забезпечити загальне та ефективне визнання і дотримання прав, які в ній проголошені... сповнені рішучості... зробити перші кроки на шляху колективного забезпечення реалізації певних прав, проголошених у Загальній декларації».

У контексті досліджуваної проблематики важливо також проаналізувати процес імплементації Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод до національного права України. Кожна держава, що висловлює згоду на обов'язковість Конвенції, бере на себе зобов'язання із виконання положень цього договору і має певним чином імплементувати норми Конвенції до національного законодавства. Спосіб імплементації не визначається в міжнародних договорах, а встановлюється конституціями держав. Застосування норм міжнародного права неможливе без допомоги відповідного національного законодавства.

Приведення внутрішнього законодавства у відповідність до міжнародних зобов'язань можливе у двох основних формах:

- створення, зміна чи відміна норми національного права, об'єктивованої у законодавстві даної держави;
- створення норми національного права, об'єктивованої хоча б у двох джерелах, одне з яких – міжнародний договір, а друге – закон (так звана бланкетна формула чи відсилка).

Перша форма, у свою чергу, можлива у вигляді створення норми, що повністю збігається текстуально з правилом міжнародного договору (рецепція), чи тотожна йому. Відсилка може бути зроблена до всіх міжнародних договорів (загальна відсилка) чи до конкретного кола угод, що уніфікують правила певної галузі права чи сфери законодавства (часткова відсилка).

У концепції трансформації залежно від використовуваної юридичної техніки при формулюванні норм внутрішньодержавного права ви-

діляють види трансформації, до яких відносять рецепцію, відсилку і ратифікацію, чи її «правові форми»: видання спеціального закону, різноманітних адміністративних актів, відсилку, ратифікацію договору, його опублікування у збірнику законів.

Вказуються також методи узгодження національно-правових актів з міжнародно-правовими приписами: відсилка, рецепція, паралельна правотворчість, уніфікація, перетворення, створення спеціального правового режиму, відміна внутрішньодержавних актів, що суперечать міжнародним зобов'язанням та ін., чи форми узгодження: відсилка, інкорпорація, легітимація, адаптація, рецепція і трансформація.

В Україні імплементація здійснюється шляхом ратифікації. Європейська конвенція з прав людини була ратифікована Верховною Радою України, і з моменту набуття чинності для України, у відповідності до статті 9 Конституції України, положення цього документу стали частиною національного законодавства України. Стаття 9 Конституції України визначає, що міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, стають частиною національного законодавства України. Формулювання цієї статті Конституції України нечітко визначає місце і роль норм міжнародних договорів в системі законодавства України і не регламентує, яким саме чином мають застосовуватись ці норми на рівні національного законодавства. Особливо це стосується застосування Конвенції за певних особливостей її предмету та системи контролю. У зв'язку з цим, при застосуванні норм Конвенції виникли проблеми з'ясування місця Європейської конвенції з прав людини у правовій системі України, роль Конвенції у діяльності Конституційного Суду України та Верховного Суду України, практичне застосування судами загальної юрисдикції положень Конвенції, а також рішень Європейського суду з прав людини, механізм виконання рішень, винесених щодо України.

Реалізація міжнародних договорів у правовій системі України ґрунтується на таких засадах:

- норми міжнародних договорів, які укладені та ратифіковані відповідно до діючого законодавства, набувають статусу норм національного права і підлягають відповідному застосуванню;
- у разі колізії норм міжнародного договору і норм внутрішнього права перші мають вищу силу і підлягають пріоритетному застосуванню.

17 липня 1997 року Україна ратифікувала Конвенцію про захист прав людини та основних свобод і протоколи до неї. В Україні Конвенцію було належним чином ратифіковано і оприлюднено українською мовою. Отже, було виконано всі формальні юридичні дії для застосування її по-

ложень усіма органами держави. З моменту набуття чинності, норми Європейської конвенції з прав людини набули рівня норм національного законодавства в Україні і стали обов'язковими для виконання для всіх гілок державної влади на всіх рівнях. З іншого боку, кожний, хто перебуває під юрисдикцією України, має право на забезпечення норм щодо прав людини у відповідності до Конвенції і реальну можливість звернутися за захистом цих прав до Європейського суду з прав людини.

Така правова ситуація породила нові вимоги до практики правозастосування в Україні. З моменту набуття чинності Конвенції, кожний суддя, адвокат, працівник правоохоронних органів, приймаючи рішення у справі, повинен зважати на положення Конвенції та можливість звернення особи до Європейського суду з прав людини у випадку, коли рішення не відновлює порушені права цієї особи. Отже, система права України потребувала внесення змін у відповідності до застосування норм Конвенції на законодавчому та правозастосовчому рівнях.

Безпосередньо наділяючи правами людину, Конвенція покладає на держави об'єктивні зобов'язання. Окрема держава не може ухилитися від виконання своїх конвенційних зобов'язань на підставі того, що такі зобов'язання не виконуються іншими державами-членами Ради Європи. Отже, умова взаємності виконання зобов'язань виключається. Наявність такого типу зобов'язань дозволяє розцінювати Конвенцію як механізм *sui generis* [4, с. 33].

Щодо виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини, то довгий час вирішувалися проблеми законодавчі і організаційні. Лише в 2006 році було прийнято Закон «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». Відповідно до цього Закону, суди України застосовують положення Конвенції про захист прав і основних свобод людини та рішення Європейського суду безпосередню як частину національного законодавства. Рішення Європейського суду з прав людини, що набули статусу остаточного та стосуються України, є обов'язковими для виконання на всій території України.

Закон «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» почав діяти з 2006 року. Він увібрав у себе всі сучасні напрацювання Ради Європи, законодавчо закріпивши обов'язковість вживання заходів індивідуального та загального характеру.

Серед індивідуальних заходів найменш проблемними є виконання рішень Європейського суду з прав людини щодо виплати справедливої сатисфакції.

Окрім того, рішення міжнародної судової установи є підставою для порушення касаційного провадження у справі за винятковими

обставинами (*Restitutio in integrum*). Це передбачено Цивільним процесуальним [5] та Господарським процесуальним кодексами [6], Кримінально-процесуальним кодексом [7], а також Кодексом адміністративного судочинства [8]. Також пунктом 3 статті 10 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» прямо передбачається можливість: повторного розгляду справи судом, включаючи відновлення провадження у справі; повторного розгляду справи адміністративним органом, тобто без потреби опосередковувати його рішенням суду.

Орган представництва Європейського суду з прав людини письмово роз'яснює заявникам їхнє право звернутися до відповідного суду щодо перегляду рішення національного суду на підставі рішення Європейського суду з прав людини. В той же час існують певні проблеми щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Європейським судом з прав людини за заявами, поданими щодо України станом на 2007 рік вже було винесено 204 рішення. У 200 з них встановлено порушення Україною своїх зобов'язань у відповідності до Конвенції з прав людини і основних свобод.

Аналіз предмету цих скарг та прийнятих рішень Суду свідчить про наявність «системних» проблем в Україні, які потребують відповідного вирішення. Зокрема, це проблеми надмірної тривалості досудового слідства, судового розгляду та виконання рішень українських судів.

Висновки. Захист громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи можна умовно поділити на дві частини: захист громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за внутрішньодержавним правом та захист громадянських прав людини в Україні у рамках Ради Європи за міжнародним правом. Кожна держава здійснює імплементацію норм міжнародного права у відносності з національним правом. Важливим у захисті громадянських прав людини в Україні є можливість розгляду Європейським судом справ про порушення прав людини. Саме на виконання рішення по цих справах Міністерство юстиції розробило низку законопроектів, які, в разі їх ефективного застосування, дозволять усунути порушення з боку України.

Список використаних джерел

1. Тарасюк Б. Україна і Рада Європи / Б.Тарасюк // Право України. – 1999. – № 7. – С. 3 – 4.
2. Піляєв І.С. Актуальні проблеми розвитку правової системи Ради Європи / І.С.Піляєв // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – 2003. – Випуск 21. – С. 634 – 639.

3. Полешко А. Рада Європи – на захисті прав людини / А.Полешко // Право України. – 1999. – № 7. – С. 36 – 38.
4. Мармазов В. Європейська Конвенція про захист прав та основних свобод людини як специфічний об'єкт судового тлумачення / В. Мармазов // Право України. – 2002. – № 10. – С. 33 – 35.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
6. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
7. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 року // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – № 2. – Ст.15.
8. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446.

ДЕКІЛЬКА ПОГЛЯДІВ ЩОДО СПРОЩЕННЯ ДОГОВІРНОГО ПРАВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Ціско Л.

*доктор, доктор філософії
викладач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Ужгородського національного університету*

I. Вступ

У представленій статті намагаюся вказувати на обрані (нові) теоретичні погляди на основну концепцію юридичного інструментарію наднаціонального характеру, яким є Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a Common European Sales Law (надалі в тексті „CESL”) [1]. Це досить широкий спектр даної теми з галузі приватного права, що стосується, в першу чергу, права Європейського Союзу [2]. Однак у багатьох сферах це також перешкоджає регулюванню національного законодавства, особливо з точки зору сфери та змісту захисту прав споживачів. Зосереджуємо нашу увагу на відповідних аспектах сучасної тенденції обов'язкового законодавства щодо транскордонного контрагування на внутрішньому ринку, з наміром створити єдиний цифровий ринок в Європейському Союзі.